

MENTANARDEPIL

- Slagorðið hefur frá byrjan av verið, at bókasavnið er fyri øll. Og her koma eisini øll. Her kemur alt frá barnafamiljan, ið hongur út á barnabókasavninum ein heilan leygardag, til politikaran, ið kemur at lána nakrar ljóðbøkur til mammu sína, ið ikki klárar at lesa longur. Her kemur eisini stjórin, sum gjarna vil taka sær av løttum eina løtu og bumsurin, ið ikki orkar at vera úti í regninum meira. Eingin sundurbýting er á Býarbókasavninum. Gáttin er lág, tað er vítt til veggja og høgt til loft, sigur Vónbjørt Vang, býarbókavørður, nú Býarbókasavnið fyllir 50 ár

HALLUR AV RANA

Mánadagin 1. apríl vóru 50 ár liðin síðan Býarbókasavnið á fyrsta sinni lat dyrnar upp í miðbýnum í Havn. Síðan tá er býurin nógv broyttur, tøkkin er kollvelt og samfagið hefur flutt seg við risafetum, men øll hesi árin hefur Býarbókasavnið megna at hildið fast um sína støðu sum ein mentanardepil í hjartanum í høvuðsstaðnum.

Tá Býarbókasavnið á fyrsta sinni lat upp, var tað í einari tíð, tá einki sjónvarp ella internet var og einans 12.000 fólk búðu í Havn.

- Tað var rættiliga stórus gravgangur eftir bókum, nógv tiltøk vóru í hølunum, so sum filmssýningar, tónleikatiltøk og annað, ið ein stór rúgva av fólki komu til. Man skal hava í huga, at 12.000 fólk búðu um hetta mundi í Havnini og har var ikki tað stóra at fara til tá, sigur Vónbjørt Vang, býarbókavørður um fyrstu árin hjá stovninum.

Tann stóri spurningurin

Síðan hefur tøkniligan menningin í stóran mun broytt hvussu borgarar ognar sær vitan. Ikki bara hefur sjónvarpið gjørt innrás í føroysku heimini hesa hálvu øldina síðan Býarbókasavnið lat dyrnar upp, men hefur interneti seinnu árin gjørt tað munandi lættari at fáa hendur á alskyns upplýsingum, ið áður vóru at finna í bókasøvnnum.

Tosað hefur verið um, at tað er bara ein spurningur um tíð, áðrenn tann fysiska bókin doyrt út, og verða avloystar av e-bókum og øðrum talgildum miðlum. Sambært Vónbjørt Vang er støðan tó ikki heilt so dýpur.

- Síðstu 30 árin hefur man róð uppundir, at tann fysiska bókin fer at doyggja, men vit síggja júst tað øvugta. Hon stendur enn øgiliga sterk og er

tað enn tann fysiska bókin, ið verður mest framleidd, keypt, lánt, lisin og skrivað. Tað merkir ikki, at man fer burtur frá tí talgilda, men verður tað enn møgulegt at lána e-bøkur, ljóðbøkur og stroyma filmar. Tað er bara aftrat tí fysisku bókini, sigur hon.

Tøkniliga menningin verður javnan eisini nevnd sum byrjanin til enda av bókasøvnnum. Spurningur er settur við, um tað yvirhøvur er neyðugt við einum bókasavni, nú vitan er vorðin so atkomilig á Google og aðrastaðni á netinum.

- Tað er ein góður spurningur, ið vit alla tíðina seta okkum sjálvum. Svarið er, at tað er heilt vist tørvur á bókasøvnnum, tí vit hava brúk fyri serkøna vegleiðing og kunning. Kanska enn meira enn vit hava havt áður, sigur Vónbjørt Vang.

Í hesum sambandi visir hon til

eitt orðafelli hjá rithøvundanum Neil Gaiman um tørvin á bókasøvnnum.

- Hann skrivaði, at Google kann geva tær 100.000 svar, men ein bókasavnið kann geva tær tað rætta svarið, sigur Vónbjørt Vang.

Fake news og bókasøvn

Og í einari tíð, tá fake news vindur upp á seg, spurningar verða sett við alt og fólk hava alsamt minni álit á teir miðlar og stovnar, ið man fyrr festi álit á, eru bókasøvn ein glotti í myrkrinum.

- Vit liva í einari tíð, har fake news ger um seg og man missur álit á nógvum aðrum miðlar og stovnar, ið man fyrr hevði álit á. Har er tað so bókasavnið, ið enn stendur eftir sum garantur fyri tað álitid. Man veit, at tá man kemur í eitt bókasavn og spyr eftir onkrum, so eru teir upp-

lýsingar, ið man fær, rættir og eftirkannaðir. Tað síggja vit sum eina rættiliga stóra uppgávu hjá okkum, sigur Vónbjørt Vang.

Hartil metir býarbókavørðurin eisini, at tað er ein fyrimunur hjá bókasøvnnum, at tey bjóða ein møguleika, ið kann tykjast at vera ein mangulvøra í dagsins samfag.

- Alt gongur so skjótt fyri seg í dag. Man hefur næstan ikki tíð til tað, ið øll droyma um, nevnliga at hava tíð. Tíð at kava niður í eina bók og bara sita eina løtu við onkrum. Bókasavnið er akkurat tað staðið, ið leggur upp til tað. Tá tú kemur inn í eitt bókasavn roynir eingin at fortelja teg um nakað, sannføra teg um nakað og eingin roynir at brúka tína tíð. Tú sleppur sjálvur at granska, at víðka sjónarringin og at mæta onkrum í bókunum, ið tú ikki hevði væntað at møtt, sigur Vónbjørt Vang.

- Síðstu 30 árin hefur man róð uppundir, at tann fysiska bókin fer at doyggja, men vit síggja júst tað øvugta. Hon stendur enn øgiliga sterk og er tað enn tann fysiska bókin, ið verður mest framleidd, keypt, lánt, lisin og skrivað

Broyttan leiklut

Í nýggju bókini Býarbókasavnið 50 ár, ið Anna M. Brimnes, fyrrverandi býarbókavørður hefur latið úr hondum í samband við runda føðingardagin, verður upplýst, at tað í 1970-1971 vóru 1.378 vaksins og 674 børn, ið vóru lánarar í Býarbókasavninum. Hesi lántu tilsamans 27.294 bøk-ur tey bæði árin.

Tað talið er í dag munandi størri. Í 2018 vóru 9.397 lánarar skrásettir í skipanini hjá Býarbókasavninum og lántu tey 61.101 bøk-ur, e-bøk-ur og annað tilfar.

Størsti vøksturin sæst tó í talinum av vitjanum. Í 1976 bleiv mett, at umleið 4.000 fólk høvdu vitjað Býarbókasavnið tað árið, meðan talið í 2017 var 114.000 vitjandi.

Ein stór broyting hugburðs-broyting er eisini hend í hesum tíðarskeiðinum, visir Vónbjørt